

(Medföljer Dagens Nyheter enligt Kungl. Generalpoststyrelsens med-
gifvande.)

Om
förzinkad (s. k. galvaniserad) jernplåt
och
förblyad jernplåt
som taktäckningsmateriel.

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik,
Carlskrona

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

KARLSKRONA.
LÄNSBOKTRYCKERIET 1890.

(Medföljer Dagens Nyheter enligt Kungl. Generalpoststyrelsens med-
gifvande.)

Om
förzinkad (s. k. galvaniserad) jernplåt
och
förblyad jernplåt
som taktäckningsmateriel.

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik,
Carlskrona.

(Nordens största Galvaniserings-Etablissement).

Telegrafadress: Galvanfabriken, Carlskrona.

n
ö
f
v
ö
n

d
b
ta
b
J
ä
v
n
se
te
fo

Då en fabrik nu såsom det "bästa taktäckningsmateriel" offentligt rekommenderar *jernplåt öfverdragen med bly* (får således icke på något sätt förveclas med **blyplåt**), och nämnda fabrik är "Galvaniserings-Aktiebolaget i Carlskrona", som gör det sin verksamhet just på "*förzinkning eller galvanisering af jernplåt*", hafva vi beslutat:

att lemna den ärade allmänheten närmare upplysningar om egenskaperna hos dels galvaniserad, dels förblyad jernplåt,

samt att söka finna anledningen till att sagda bolag *nu* förordar ett, som det samma uppgifver, nytt fabrikat och sålunda i väsentlig mån afviker från sin vid bolagets bildande fastställda uppgift, som allt hittills blifvit följd.

Under långa tider har såväl här som i utlandet *galvaniserad jernplåt* allmänt ansetts för det bästa, ofarligaste och äfven i längden billigaste taktäckningsämne, *enär zink i förening med jern* besitter de emot rost mest skyddande egenskaper. Jemväl bemälda bolag har förut varit af samma åsigt, eller att någon metall icke existerar, som i vidsträcktare grad än zink skyddar jern mot förrostring; och har bolaget ifråga uti brochyrrer, annonser samt under garantier för galvaniserade plåt-taks säkra bestånd ända till 20 år förut kraftigt förfäktat denna sats.

Uti en brochyr om galvaniserad jernplåt, som just Galvaniserings-Aktiebolaget sjelft för cirka 7 år sedan utgaf, läses å sidan 1 följande:

“Jernet är dock underkastadt en ganska hastig förstörelse genom dess benägenhet att i luft och vatten oxidera eller, som det vanligen benämnes, rosta. För att förekomma detta poleras ytan eller betäckes den med någon sorts färg eller annat skyddande ämne. Det skyddsmedel man funnit fördelaktigast är jernets betäckande med ett tunnt öfverdrag af en annan metall, som endast långsamt och i mindre grad syrsättes. Bland dessa *intaga zink och tenn* de förnämsta rummen såsom för praktiskt bruk mest tjenlige.”

“Sedan det framhållits, att tenn ej gifver tillräckligt säkert skydd för jernets förrostning, skrives vidare å samma sida:

“Att i stället använda zink ligger då nära till hands, när ej af jernet skall tillverkas kärl för förvaring af födoämnen, ty zinken, såsom varande starkare elektropositiv än jernet, bildar dermed en galvanisk stapel, hvari zinken syrsättes, men jernet icke. Af denna orsak har förzinkadt jern äfven erhållit benämningen “galvaniseradt”.

Å sidan 2 heter det vidare:

“Till taktäckning är galvaniserad jernplåt det varaktigaste och i ekonomiskt hänseende det bästa material som finnes.”

Märk väl, att det är Galvaniserings-Aktiebolaget sjelft, som säger detta — samma bolag, som

nu vill göra troligt, att *förblyad* jernplåt är "det bästa taktäckningsmateriel!"

Att personer, som på grund af Galvaniserings-Aktiebolagets försäkringar om att erhålla bästa materiel, då de till tak på sina ofta mycket dyrbara byggnader användt galvaniserad jernplåt, känna sig obehagligt öfverraskade vid underrättelsen om bolagets numera så förändrade åsigt, torde ej förtänkas.

Vi vilja emellertid lugna med den försäkring, att *galvaniserad jernplåt*, då den är väl förzinkad, *fortfarande* är till taktäckningar och andra plåtslageriarbeten *det bästa materiel, som existerar.*

Förblyad jernplåt är nemligen alldeles ingen nyhet eller någon som helst af Galvaniserings-Aktiebolaget gjord ny uppfinning, utan detta materiel har mycket länge existerat i utlandet, men aldrig erhållit någon framgång till taktäckningar, af den orsak att *förblyad* jernplåt, då den utsättes för luftens inverkan, **hastigt förrostar**. För speciella arbeten, som *icke utsättas för luft och vatten*, användes i utlandet förblyad jernplåt, men *endast* af den anledning, att denna plåt är billigare än den galvaniserade plåten. Äfven här i landet har arbetats för att till taktäckning införa förblyad jernplåt, men utan framgång. Som exempel må anföras Göteborg, der en större plåtslagarefirma för 6 å 7 år sedan sökte inarbeta den förblyade plåten. Denna aktade firma omnämde dock sanna förhållandet, nemligen att *förblyad jernplåt måste oljefärgstrykas å begge sidor*. Galvaniserings-Aktiebolaget deremot *förtiger* denna för den förblyade plåtens bestånd nödvändiga åtgärd!

Då förblyad jernplåt måste färgstrykas, för att skydda för rost, finnes alldeles ingen anledning att använda densamma, utan kan — om man vill

upprepa den ofta krädda kostnaden med plåtens färgstrykning — *svart* järnplåt, såsom varande billigare, användas. Att Galvaniserings-Aktiebolaget påstår, att dess förblyade plåt framställles efter nya, förbättrade metoder, är af ingen betydelse, utan må metoden för förblyandet lemnas åt sitt värde; faktiskt är i hvarje fall, att *bly* ingår som *hufvudbeståndsdel* i öfverdraget; och bly skyddar ovilkorligen i blott mycket ringa grad för järnplåtens oxidering eller förrostning.

För att kunna böjas måste dessutom blyöfverdraget vara ytterst tunnt, och en så lös metall som bly är, riskerar man naturligtvis, att blyet skadas och afskrapas äfven vid mycket obetydlig yttre åverkan; och då blir jernets yta blottad, hvarefter börjar en liflig förrostningsprocess.

Bly har jemväl en annan mycket svår olägenhet. Vetenskapen räknar nemligen bly bland de *giftiga* metallerna. Förblyad järnplåt är således *skadlig* för såväl arbetare som för den stora allmänheten. Någon säkerhet mot att den kan göra skada finnes ej. Om t. ex. regnvatten, som passerat tak och rännor af förblyad plåt, användes till hushållsbehof, såsom ofta är fallet i städer med mindre riklig vattentillgång, kunna lätteligen blyförgiftningar förorsakas. Att arbetare, som skola bearbeta och handhafva den förblyade plåten, löpa samma risk, ligger i öppen dag.

Om järn, öfverdraget med bly, bättre motstode rost än järn, öfverdraget med zink, skulle bly säkerligen varit mera användt, och zink aldrig vid val af skyddande metaller kommit att ställas främst; ty vid uppfinningar och deras praktiska tillgodogörande spelar alltid prisbilligheten en mycket stor roll och bly är *betydligt* billigare än zink. Vi skulle då ej fått se hela världens telegraf- och telefonnät bestå af jerltråd, öfverdragen med zink, ej heller förzinkadt järn och förzinkad

spik användas vid fartygsbyggnader, som alltid är fallet; ej heller skulle en mängd andra dyrbara föremål förzinkas för att skyddas mot rost.

Om återigen förzinkadt järn ur hälsosynpunkt vore skadligt, skulle vi ej se, att vid de dyrbara vattenledningsanläggningarna numera allmänt användas jernrör, som äro förzinkade.

Att zink i såväl in- som utlandet blifvit ansett för det bästa och ofarligaste skyddsmedel för jerns förrostning, må framgå af det sagda. Kunde förblyad jernplåt i något hänseende motsvara de fordringar man ställer på ett varaktigt och för allmänheten ofarligt taktäckningsämne och således, vi vilja icke säga öfverträffa, utan vara blott fullt jemförligt med galvaniserad plåt, skulle nog vi och sannolikt flera med oss för längesedan börjat tillverka denna plåtsort, såsom varande billigare och vid fabrikationen betydligt enklare.

Det kan knappast vara bristande insigt i förhållandena, som gör, att Galvaniserings-Aktiebolaget öfverraskar allmänheten med påståendet att förblyad jernplåt är som taktäckningsmateriel bättre än den sedan flera decennier tillbaka erkända galvaniserade jernplåten; bolagets förändrade åsichter härom hafva påtagligen en annan och djupare liggande anledning, till hvilken vi längre ner skola återkomma.

För en fabrikant, som ej vidare tänker på framtida bestånd, kan det ju anses för likgiltigt hvad slags fabrikat, som utsläppes i marknaden, endast detsamma genom sin prisbillighet kan säljas; ett sådant förfaringssätt kan bära sig — någon tid. På ett taktäckningsmateriel ställer dock allmänheten stora fordringar, ty ett dylikt skall kraftigt motstå luft och vattens inverkan under

äratal, och beror således en sådan fabrikants framtida verksamhet derpå, att hans fabrikat är hållbart och för lång tid uppfyller sitt ändamål.

Då det i de större länderna blef erkändt, att galvaniserad jernplåt är till taktäckningar, plåt-slageriarbeten af alla slag, pytsar, diskbaljor, cisterner m. m. det bästa materiel, arbetades det mycket här i landet att finna en säker galvaniseringsmetod. De utländska metoderna visade sig nemligen otillfredsställande, i det att den svenska jernplåten efter galvaniseringen blef sprödare än före densamma. I slutet af 1860-talet lyckades det *vår chef* — *G. Andersson* — att finna en galvaniseringsmetod, hvilken såväl skyddade jernet mot förröstning som ock bibehöll det svenska jernets goda egenskaper. Jernplåt, galvaniserad efter denna metod, kan efter galvaniseringen falsas lika lätt som före denna process, utan att zink-öfverdraget brytes. *Vår chef är således uppfinnaren af den svenska galvaniseringsmetoden*, som vid alla offentliga täflingar i in- och utlandet blifvit mycket uppmärksammas och hedrats med de största utmärkelser, hvarför också vår galvaniserade jernplåt blifvit erkänd för den bästa, som är möjlig att erhålla och röner den största efterfrågan.

Till bevis härpå hänvisa vi till följande uppgift öfver exporten sjöledes af galvaniserad jernplåt från Carlskrona under senaste 4 åren:

”På begäran af egaren till härvarande ”Nya Galvaniseringsfabrik”, Herr Gustaf Andersson, får undertecknad härmed aflemna uppgift på export af galvaniserad jernplåt från såväl Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik som äfven

Carlsk
Galvaniser

1886	5
1887	6
1888	9
1889	1,5

Summa 3,6

Carlsk

Af den
från å
moisatt fö
Aktiebolag
dess galva
bättre
borde på
Galva
berind offe
skadats si
och att de
dess plåt
berind ett
ande, att
ikaa äro
något so
bolagets

Någon

Galvaniserings-Aktiebolaget i Carlskrona
från och med år 1886 till och med år
1889 eller fyra-års-perioden:

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik.		Galvaniserings-Aktie- bolaget i Carlskrona.	
1886	532,779 kilogr.	1886	407,681 kilogr.
1887	630,964 "	1887	303,014 "
1888	933,037 "	1888	433,601 "
1889	1,517,370 "	1889	392,350 "
Summa 3,614,150 kilogr.		Summa 1,536,646 kilogr.	

Carlskrona hamnkontor den 31 Mars 1890.

A. W:m Stjernberg,*)
Hamnkassör.

Af denna uppgift framgår, att vår försäljning
år från år varit i stadig tillväxt, under det ett
motsatt förhållande egt rum vid Galvaniserings-
Aktiebolaget, fastän sagde bolag ofta upprepar, att
dess galvaniseringsmetod gång efter annan för-
bättrats och således dess fabrikat väl rimligen
borde påräkna allt större efterfrågan.

Galvaniserings-Aktiebolagets chef har emel-
lertid offentligen omnämnt, att han i *utlandet* för-
skaffat sig kännedom om jernplåts galvanisering
och att denna der inhämtade metod användes. Då
dess plåt ej röner större efterfrågan, ha vi redan
deruti ett godt sannolikhetsbevis för vårt påstå-
ende, att de utländska galvaniseringsmetoderna
icke äro för det svenska jernet ändamålsenliga,
något som dessutom just Galvaniserings-Aktie-
bolagets chef sjelf bestyrker vara förhållandet, då

*) Någon export af förblyad jernplåt har ej egt rum.

han dels i den år 1833 af honom utgifna brochyren å sid. 7 yttrar, att "de utländska förzinkningsmetoderna i hög grad visat sin olägenhet att försämra" vår svenska plåt, dels i den några år senare — 1837 — utgifna annonskalendern "Sveriges firmor och män" å sid. 265 ytterligare högtidligen försäkrar, att "för den svenska böjliga och smidiga jernplåten hafva de utländska förzinkningsmetoderna visat sig vara försämrande". Det är ossett nöje, att häruti få ge honom fullkomligt rätt.

För personer, oinvigda med förhållandena vid härvarande begge galvaniseringsverk, må meddelas, att egaren af Carlskrona Nya Galvaniseringsfabrik — G. Andersson — jemväl är grundläggaren af Galvaniserings-Aktiebolaget i Carlskrona, men att han år 1833 tillfölje af inträffade förhållanden utträdde ur sagde bolag och anlade egen fabrik — Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik. — Under vår chefs arbete vid bemälda bolag utvecklades derstädes en liflig och rastlös verksamhet. Huru förhållandena gestaltat sig, sedan den tid han lemnade tillsynen derstädes, öfverlemnna vi åt en ärad allmänhet att bedöma, blott hänvisande till ofvan angifna mycket talande tabell öfver utskeppningen. Det må till ursäkt för det resultat, till hvilket nuvarande styresmannen inom bolaget har kommit, påpekas, att ledningen af tillverkningen vid Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik skötes af sjelfva uppfinnaren af den svenska galvaniseringsmetoden — G. Andersson — medan den numera vid Galvaniserings-Aktiebolaget handhafves af en kapten i Kongl. Flottan, som sjelfklart aldrig haft tillfälle att förskaffa sig tillräcklig kännedom uti denna ganska invecklade fabrikation.

Vi lofvade söka anledningen till att Galvaniserings-Aktiebolaget nu fränkänner den galvanise-

rade plåten dess goda egenskaper, som alla — förut i främsta rummet själfva bemälda bolag — så lifligt loforda. Vi omnämnde, att det näppeligen kan vara bristande insigt i förhållandena, som vållat att bolaget *med uppoffring af sin egen galvaniserade plåt* börjat tillverka förblyad jernplåt; utan det ligger nära till hands att tänka sig annan anledning, då man genomser exportlistan och finner, att dess tillverkning af galvaniserad jernplåt är från år nedgått så betydligt. Nämnade exportlista visar nemligen att Galvaniserings-Aktiebolaget *under hela 4 år (1886—1889)* knappast upphunnit till så stor försäljning som *vi ensamt under ett år* eller 1889.

Hade bolaget framkommit med något nytt, förbättradt fabrikat, skulle vi egnat detsamma all heder, då vi väl veta, att alltid respektera ett redligt arbete och en samvetsgrann sträfvan; men då bemälda bolag haft djerfheten att omnämna förblyad jernplåt som det bästa taktäckningsmateriel, ha vi ansett det vara vår pligt att delgifva allmänheten, att denna bolagets utsago är oriktig och för allmänheten vilseledande.

Att *galvaniserad jernplåt* är det varaktigaste och ilängden det billigaste taktäckningsämne, som finnes, framgår af dess oerhörda användning öfver hela världen. Ett vilkor för denna plåts varaktighet är dock att *galvaniseringen* af plåten är verkställd på *ett tillförlitligt sätt*, hvilket är ett oeftergiftigt vilkor för taktäckningars säkra bestånd och för vinnandet af det med zinköfverdraget åsyftade ändamålet. Tillverkning af galvaniserad jernplåt bedrifves vid flera fabriker här i landet; men vår fabrik har kunnat tillegna sig benämningen

Nordens största galvaniserings-etablissement,
då vår tillverkning synes vara lika stor som samtliga andra fabrikers sammanräknade. Det torde

således få anses som obestridligt, att allmänheten funnit vårt fabrikat vara det bästa i handeln förekommande, hvarför vi tillåta oss uppmana, att vid köp af galvaniserad jernplåt *noga* tillse, att vår tillverkning erhålles, och hänvisa vi till **nedanstående fabriksmärke**. Vi skola alltjemt egna all vår sträfvan åt att fortfarande bevara allmänhetens mot oss i så rikt mått visade förtroende.

Fastän vår öfverlägsna qualité vid tillverkningen måste ställa sig något kotsammare, hålla vi städse våra noteringar minst lika billiga som andra fabrikanter. *Fabrikens tillverkningar försäljas genom de flesta större firmor inom jernvarubranschen.*

Carlskrona i April 1890.

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik.

Sedan förestående redan var tryckt, har från
Göteborg ingått följande kraftigt talande

intyg,

hvilket till fullo bekräftar hvad vi ofvan anført
om *förblyad jernplåts oduglighet till taktäckning*
samt om *den galvaniserade plåtens ojemförliga öfver-*
lägsenhet:

"På begäran af Fabrikören, Herr Otto Jansson,
firma C. M. Hammar, hafva vi besigtigat ett af Herr
Jansson i slutet på December månad förra året
täckt tak, hvaraf ena sidan täckts med galvanise-
rad jernplåt från Carlskrona Nya Galvaniserings-
fabrik och andra sidan med s. k. förblyad jernplåt
från Galvaniserings-Aktie-Bolaget i Carlskrona; och
hafva vi dervid funnit den galvaniserade plåtens
yta fullkomligt vacker, oskadad och rostfri, då
deremot den förblyade plåten visade en totalt öf-
verrostad yta, hvarföre vår åsigt är, att den för-
blyade plåten är totalt oduglig såsom taktäcknings-
materiel — såvida den ej tid efter annan bstrykes
med oljefärg — då den redan nu efter att endast
cirka fyra månader ha legat på taket, kunnat till
den grad förstöras, som här visat sig vara fallet;
då deremot den galvaniserade plåten, då den är
omsorgsfullt tillverkad, visat sig till taktäckning
utmärkt, hvarföre vi fullkomligt kunna rekommen-
dera densamma.

Göteborg den 7 Maj 1890.

J. Strömblad,
Plåtslagaremästare.

A. M. Andersson,
Bleck- & Plåtslagaremästare.

A. M. Jacobson,
Byggmästare.

Edvin Nilsson,
Plåtslagaremästare.

Axel Lindstrand,
Bleckslagare,

S. E. Olsson,
Bleckslagaremästare."

landet o
byggnader
derad vågig

korruget

plåtsort h

ranligtvis e

händt, är d

hållandahålla

korruget

som galvan

alla vi herrar

met på denna

mera håll

ålliga utländsk

Carlisk

galvaniser

Ca

Uti utlandet och jemväl här i Sverige uppföras hela byggnader, såväl tak som väggar, af galvaniserad vågig eller s. k.

korrugerad jernplåt.

Denna plåtsort har hittills funnits endast at utländskt, vanligtvis engelskt, fabrikat, hvars kvalitet, som känt, är den svenska betydligt underlägsen.

Vi tillhandahålla numera

Korrugerad Jernplåt,

såväl svart som galvaniserad, af svenskt materiel; och påkalla vi herrar förbrukares synnerliga uppmärksamhet på denna tillverkning, såsom varande betydligt mera hållbar än den hittills förekommande dåliga utländska.

Carlskrona Nya
Galvaniserings-Fabrik,
Carlskrona.

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik

rekommenderar sin
verkligt framstående tillverkning
af

Transportflaskor

och

Mejerikärl

af dubbel-förtennt svensk stålplåt,
som hedrats med

Köpenhamnsutställningens 1888
enda medalj för transportflaskor.

Första pris: Stora silfvermedaljen
i Kalmar 1889.

Silfvermedalj i Norrköping 1889.

Lager af

Galvaniseradt svenskt bandjern,

alla dimensioner.

Jernvål tillverkas:
Galvaniserade Vattenbinkar, årlig tillverkning
 40,000 st.,
Galvaniserade Diskbaljor,
Klosetter,
Badkar, med och utan varnapparat,
Trädgårdskannor, **Fotogén-**
cisterner, **Ventilatorer**

m. m.

enligt illustrerad priskurant.

Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik,
Carlskrona.

Uppgift å sjöledes exporterade förtennta och galvaniserade kärl från Carlskrona under de senaste 3 åren, då hamnafgift erlagts:

På begäran af egaren till härvarande Nya Galvaniserings-Fabrik, Herr Gustaf Andersson, får undertecknad härmed aflemna uppgift på export af kärl från såväl "Carlskrona Nya Galvaniserings-Fabrik" som äfven "Galvaniserings-Aktiebolaget i Carlskrona från och med år 1887 till och med år 1889, eller tre-års-perioden:

Nya Galvaniserings-Fabriken.		Galvaniserings-Aktiebolaget.	
	Kärl.		Kärl.
1887	43,893 kilogr.	1887	5,558 kilogr.
1888	61,013 "	1888	9,897 "
1889	62,600 "	1889	16,500 "
167,506 kilogr.		31,955 kilogr.	

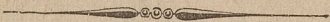
Carlskrona Hamnkontor den 31 Mars 1890.

A. W:m Stjernberg,
 Hamnkassör.

Ärade köpare torde ej förvexla Vår firmas namn:

**Carlskrona Nya
Galvaniserings-Fabrik**

med Galvaniserings-Aktiebolaget i Carls-
krona!

Den största, mest lästa, mest spridda tidningen,
det bästa annonsorganet
ej blott inom Karlskrona (med öfver 20,000 inv.),
utan ock inom hela Blekinge län är

Blekinge Läns Tidning

Karlskrona

med veckoupplagan Blekingen

(Uppl. 2,500 ex.) Annonpris: 10 öre i hufvud-
upplagan, 6 öre i veckoupplagan. I begge upp-
lagorna 14 öre. Rabatter enligt bestämd tariff
vid upprepad annonsering.